

โดย นางสาวอริยพร โพธิ์ใส
นิติกร สำนักกฎหมาย

โรฮิงญา กับการค้ามนุษย์

ปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับแรงงานเถื่อน หรือแรงงานต่างด้าว เป็นปัญหาทางสังคมและความมั่นคงที่สำคัญของประเทศไทย โดยเฉพาะในชุมชนเมืองหรือภาคอุตสาหกรรม ธุรกิจการประมง ธุรกิจก่อสร้าง ต่างก็มีความเกี่ยวข้องกับปัญหาแรงงานต่างด้าวและปัญหาแรงงานเถื่อนเหล่านี้ไม่มากนัก และในบรรดาแรงงานต่างด้าวเหล่านี้ก็ได้มีชนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งแอบแฝงอยู่ด้วยคือ “ชาวโรฮิงญา” ตามที่ปรากฏเป็นข่าวใหญ่ของประเทศไทยอยู่ในขณะนี้

เมื่อกล่าวถึง “ชาวโรฮิงญา” คนไทยอาจจะไม่คุ้นชื่อนี้มากนักเมื่อเทียบกับคนในเชื้อชาติอื่น ๆ เช่น ชาวไทยใหญ่ กะเหรี่ยง หรือมอญ เป็นต้น และอาจมีผู้คนจำนวนไม่น้อยที่อาจจะไม่เคยได้ยินชื่อนี้หรืออาจจะเคยได้ยินมาบ้างแต่ไม่รู้ว่าพวกเขาเหล่านี้เป็นใครมาจากไหน เหตุใดจึงได้อพยพข้ามน้ำข้ามทะเลเข้ามาในประเทศไทย ดังนั้น เพื่อให้ได้รู้จักกับชาวโรฮิงญามากขึ้น คอลัมน์สารพันปัญหากฎหมายฉบับนี้จึงใคร่ขอแนะนำเกร็ดความรู้เกี่ยวกับชาวโรฮิงญากับการค้ามนุษย์ซึ่งปัจจุบันกำลังเป็นที่กล่าวถึงกันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการค้ามนุษย์ข้ามชาติ ดังนี้

“โรฮิงญา” (Rohingya) คือชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในบริเวณตอนเหนือของรัฐอาระกัน (Arakan) หรือเมืองยะไข่ในประเทศพม่าซึ่งมีเขตพื้นที่ติดกับประเทศบังคลาเทศ ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากพ่อค้าชาวอาหรับที่เดินทางมาค้าขายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นเวลายาวนาน และมีภาษาเป็นของตัวเองคือภาษาอินดิก (Indic language) ที่มีความคล้ายคลึงกับภาษาเบงกาลีที่ใช้พูดกันในประเทศบังคลาเทศและอินเดีย

ชาวโรฮิงญาลี้ภัยอย่างผิดกฎหมายและอพยพมาจากประเทศบังคลาเทศในสมัยที่พม่าตกอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของจักรวรรดินิยมอังกฤษ ทำให้ประชาชนชาวโรฮิงญาไม่ได้รับการรวมเข้าเป็นกลุ่มชนพื้นเมืองของพม่า ส่งผลให้ไม่ได้รับสัญชาติพม่า ทำให้ประชาชนไม่ได้รับความคุ้มครองใด ๆ จากรัฐบาลทั้งยังถูกคุกคามอย่างต่อเนื่องมากกว่าชนกลุ่มน้อยหรือประชาชนเชื้อชาติอื่น ๆ โดยเฉพาะจากความแตกต่างทางด้านศาสนาและเชื้อชาติ กระทั่งถูกคุกคามและเลือกปฏิบัติในทุกระดับจากรัฐบาลซึ่งรวมถึงสิทธิในการนับถือศาสนา การศึกษา สิทธิในการรักษาโรค จนกระทั่งการที่ไม่สามารถแต่งงานได้ การถูกบังคับให้เป็นแรงงานโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน และไม่สามารถเดินทางออกนอกพื้นที่เพื่อไปประกอบอาชีพได้ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่มีสภาพความเป็นอยู่ที่ยากจนมาก ไม่ได้รับการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน รัฐบาลทหารพม่าไม่ยอมรับชาวโรฮิงญาเป็นประชาชนพม่าและชาวพม่าเองก็ไม่ยอมรับชาวโรฮิงญาด้วยเช่นกัน

ในอดีตชาวโรฮิงญาเคยเป็นตำนานนักรบต่อสู้เพื่อป้องกันดินแดน ก่อนจะกลายเป็นชาติพันธุ์ที่ถูกกลืนเลื่อนไป และไม่ได้รับสิทธิใด ๆ ในประเทศพม่า ด้วยสิทธิที่ถูกจำกัดเป็นเหตุให้ชาวโรฮิงญาจำนวนมากไม่ยอมตัดสินใจเพื่อความอยู่รอด โดยการอพยพลี้ภัยไปยังประเทศที่สามอันได้แก่ประเทศบังคลาเทศ ปากีสถาน ซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ มาเลเซียและรวมทั้งประเทศไทยด้วย ส่วนสาเหตุที่ทำให้ชาวโรฮิงญาต้องหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายก็เพื่อหางานทำเพื่อแลกกับชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นซึ่งพวกนี้ก็สามารถทำงานได้ทุกอย่างเพียงเพื่อให้ได้เงินไม่ว่าจะเป็นกรรมกรผู้ใช้แรงงาน ลูกเรือประมง และคนงานในโรงงานอุตสาหกรรม แต่ท้ายที่สุดแล้วชาวโรฮิงญาก็กลายเป็นปัญหาด้านความมั่นคงของประเทศไทยไปโดยปริยาย

เมื่อรัฐบาลพม่าไม่ยอมรับชาวโรฮิงญา กลับคืนสู่ประเทศเพราะถือว่าพวกเขาไม่ใช่พลเมืองของพม่า ชาวโรฮิงญาจึงกลายเป็นคนไร้สัญชาติไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งสร้างความเดือดร้อนวุ่นวายให้กับประเทศไทย โดยรัฐบาลไทยต้องจัดหาที่อยู่อาศัยชั่วคราวให้ไปพลางก่อนเพื่อรอการลี้ภัยไปยังประเทศที่สาม ซึ่งก็ยังไม่รู้ว่าจะมีประเทศใดที่จะให้พวกเขาเหล่านี้อาศัยอยู่ในประเทศได้บ้าง นอกจากนี้แล้วจากการสำรวจของประเทศไทยเพื่อออกสัญชาติให้ชนเผ่าต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในเมืองไทย ชาวโรฮิงญาก็เป็นชนเผ่าที่ตกสำรวจ เนื่องจากแหล่งที่มา ที่อยู่อาศัย และจำนวนประชากรไม่ชัดเจนพอที่จะออกสัญชาติให้ เพราะตามกฎหมายของไทยการที่จะออกสัญชาติให้กับคนต่างด้าวได้นั้นจะต้องปรากฏว่าคนต่างด้าวได้ยื่นคำร้องขอแปลงสัญชาติเป็นไทยและต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายไทยกำหนดไว้ด้วยจึงจะขอแปลงสัญชาติเป็นไทยได้ ดังนี้^๑

- (๑) บรรลุนิติภาวะแล้วตามกฎหมายไทยและกฎหมายที่บุคคลนั้นมีสัญชาติ
- (๒) มีความประพฤติดี
- (๓) มีอาชีพเป็นหลักฐาน
- (๔) มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรไทยต่อเนื่องมาจนถึงวันที่ยื่นคำขอแปลงสัญชาติเป็นไทยเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๕ ปี
- (๕) มีความรู้ภาษาไทยตามที่กำหนดในกฎกระทรวง คือพูดและฟังภาษาไทยเข้าใจได้

^๑พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๑๐.

ซึ่งในกรณีของชาวโรฮิงญาที่ไม่สามารถที่จะขอแปลงสัญชาติเป็นไทยได้เนื่องจากไม่มีสัญชาติเดิมเพราะพม่าไม่ยอมรับเป็นชาวพม่าทำให้ไม่ได้รับสัญชาติพม่าจึงขอแปลงสัญชาติเป็นไทยไม่ได้ และชาวโรฮิงญาก็เข้ามาโดยผิดกฎหมาย ทั้งยังไม่มีงานทำเป็นหลักแหล่งที่แน่นอน รวมทั้งยังสร้างความวุ่นวายให้กับประเทศจึงไม่มีทางใดที่จะออกสัญชาติไทยให้กับโรฮิงญาได้เลย

ปัญหาชาวโรฮิงญาหลบหนีเข้าประเทศไทยโดยผิดกฎหมายนั้นเชื่อว่าคงจะเพิ่งเกิดขึ้นแต่เป็นปัญหาที่ได้เกิดขึ้นมานานแล้วและที่ผ่านมาเจ้าหน้าที่ของไทยก็ได้มีการจับกุมดำเนินคดีและมีการส่งตัวกลับประเทศมาโดยตลอด จากสถิติจะพบว่าชาวโรฮิงญาเดินทางเข้ามายังประเทศไทยเป็นจำนวนมากในช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมีนาคม โดยจะเดินทางมาทางเรือและขึ้นฝั่งที่จังหวัดระนอง และจังหวัดพังงา ก่อนที่จะเดินทางต่อไปยังประเทศมาเลเซีย เพราะพวกเขาต้องการที่จะทำงานในประเทศที่เป็นมุสลิม โดยการเดินทางนั้นชาวโรฮิงญาจะรวมตัวกันจัดหาเรือประมงขนาดใหญ่เพื่อใช้เป็นยานพาหนะในการเดินทาง โดยอาศัยแผนที่และเข็มทิศมุ่งหน้ามายังเกาะนิโคบา แล้วมาขึ้นฝั่งไทยที่จังหวัดระนอง ซึ่งจะใช้เวลาเดินทางในทะเลประมาณ ๑๕ วัน โดยมีระยะทางประมาณ ๗๘๐ ไมล์ทะเล หรือประมาณ ๑,๔๘๐ กิโลเมตร

จุดมุ่งหมายที่ชาวโรฮิงญาต้องการเดินทางไปคือประเทศที่สามโดยเฉพาะประเทศมาเลเซียเพราะว่ามีงานทำมากจึงมีรายได้ดี ประกอบกับมีแนวคิดที่ว่าสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติหรือ UNHCR ประจำประเทศมาเลเซีย มีความอ่อนตัวในการดำเนินการต่อชาวโรฮิงญาเนื่องจากเป็นมุสลิมเหมือนกัน จึงน่าจะผลักดันให้การรับรองสถานภาพ “ผู้ลี้ภัย” ได้ง่ายกว่าประเทศไทย ประกอบกับประเทศในแถบตะวันออกกลางเองก็มีความนิยมที่จะใช้แรงงานซึ่งเป็นมุสลิมมากกว่าเพราะค่าแรงถูก

เนื่องจากว่ามีชาวโรฮิงญาต้องการที่จะอพยพและย้ายถิ่นฐานเพื่อมาหางานทำมากขึ้น จึงทำให้เกิดขบวนการลักลอบนำพากลุ่มคนเหล่านี้เข้ามาในประเทศไทยโดยมีนายหน้ารับเป็นธุระจัดการให้ โดยมีกรเรียกเก็บเงินคนละ ๒๐,๐๐๐ - ๕๐,๐๐๐ บาท หรือประมาณ ๑,๐๐๐ บาท เพื่อจัดการเรื่องการเดินทางให้ ส่วนเครือข่ายขบวนการก็จะได้รับผลประโยชน์จากการขายชาวโรฮิงญาให้กับนายจ้างปลายทาง โดยจะมีราคาซื้อขายกันประมาณ ๒๐,๐๐๐ - ๕๐,๐๐๐ บาท ต่อคน ซึ่งการกระทำในลักษณะดังกล่าวนี้เข้าข่ายกระบวนการค้ามนุษย์ มีความผิดตามกฎหมายโดยถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบซึ่งตามกฎหมายไทยได้กำหนดโทษสำหรับผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ไว้ว่า^๖ “ผู้ใดเป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใดหน่วงเหนี่ยวกักขังจัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด ผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๔ ปีถึง ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๘๐,๐๐๐ บาท ถึง ๒๐๐,๐๐๐ บาท”

การที่ชาวโรฮิงญาเลือกที่จะเดินทางเข้ามายังประเทศไทย ก็เพราะเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ แล้วประเทศไทยมีมาตรการลงโทษทางกฎหมายกับผู้หลบหนีเข้าเมืองไม่รุนแรงเท่าประเทศอื่น ๆ ซึ่งตามกฎหมายของไทยนั้นได้กำหนดโทษสำหรับคนต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายคือ

^๖พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖ และมาตรา ๕๒.

ระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี และปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท และถ้าผู้ใดนำหรือพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรหรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันเป็นการอุปการะหรือช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกแก่คนต่างด้าวให้เข้ามาในราชอาณาจักร โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมายก็มีความผิดต้องรับโทษด้วยเช่นกันคือ ระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี และปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท^๓ ด้วยเหตุดังกล่าวชาวโรฮิงญาจึงเลือกที่จะเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเพื่อที่จะเดินทางต่อไปยังประเทศอื่น โดยเฉพาะประเทศมาเลเซีย

จากการที่ผู้อพยพชาวโรฮิงญาหลบหนีเข้ามาในประเทศไทยและถูกทหารเรือไทยจับได้ และมีการกระทำทารุณกรรมเป็นการปฏิบัติโดยผิดหลักสิทธิมนุษยชนก่อให้เกิดความเสียหายต่อภาพลักษณ์ของประเทศ ซึ่งรัฐบาลก็ได้หาทางแก้ไขโดยการหารือกับนายเรมอน เอ ฮอลล์ ผู้แทนสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติระดับภูมิภาคประจำประเทศไทย (UNHCR) และผู้ประสานงานภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาชาวโรฮิงญาหลบหนีเข้าเมือง โดยแบ่งการแก้ไขปัญหาออกเป็น ๓ ระดับ คือ

๑. การดำเนินการร่วมกันระหว่างไทยกับ UNHCR

๒. การดำเนินการของไทยกับประเทศในภูมิภาค ทั้งประเทศต้นทาง ระหว่างทาง และปลายทางของปัญหา

๓. การร่วมมือของประเทศในภูมิภาคกับ UNHCR กับประเทศที่ให้ความช่วยเหลือ

ทั้งนี้ ได้มีแนวทางการแก้ไขปัญหาในภาพรวม ๔ ประการ ดังนี้

ประการที่ ๑ จากการที่ประเทศไทยได้เคยนำปัญหาชาวโรฮิงญาหารือกับทางรัฐบาลพม่า เพื่อให้รับชาวโรฮิงญากลับประเทศภายหลังที่เจ้าหน้าที่ของไทยจับกุมตัวได้ และต้องการผลักดันให้กลับประเทศ แต่ทางพม่าปฏิเสธที่จะรับตัวกลับโดยให้เหตุผลว่ากลุ่มคนเหล่านั้นไม่ใช่ประชากรของพม่า ดังนั้น แนวทางที่ควรปฏิบัติก็คือจัดให้มีการคัดแยกและสืบสวนให้ได้ว่ากลุ่มคนเหล่านี้เดินทางมาจากภูมิลำเนาใด ด้วยวิธีการใด จึงจะทำให้ไทยสามารถเจรจากับประเทศที่ต้องรับประชากรของตนกลับภูมิลำเนาได้ และทำให้ประเทศเหล่านั้นไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบนี้ได้

ประการที่ ๒ เพื่อให้เกิดการยอมรับจากประเทศต้นเหตุของปัญหา และเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่นานาประเทศที่มองว่าทหารไทยล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชนของคนเหล่านั้น รัฐบาลไทยโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบควรยืนยันบนหลักการที่ว่า กลุ่มคนเหล่านี้ถือเป็น “ผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย” ที่มีใช่ “ผู้หนีภัยจากการสู้รบ” และมีใช่เป็น “ผู้อพยพลี้ภัย” ดังนั้นทางรัฐบาลไทยจึงมีความชอบธรรมในการปฏิบัติตามกรอบของกฎหมายของไทยต่อชาวโรฮิงญาเช่นเดียวกับผู้หลบหนีเข้าเมืองจากประเทศอื่น ๆ พร้อมทั้งส่งตัวกลับประเทศตามเส้นทางที่กลุ่มคนเหล่านี้เดินทางเข้ามา ทั้งนี้ ประเทศไทยต้องมีการประกาศความชัดเจนของนโยบาย เพื่อให้เกิดการยอมรับว่า ปัญหาชาวโรฮิงญา

^๓พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๓.

มิใช่เป็นปัญหาของประเทศใดประเทศหนึ่งต้องรับภาระ แต่เป็นปัญหาที่ทุกประเทศที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ประการที่ ๓ จากผลการสืบสวนและสอบสวนชาวโรฮิงญาพบว่า การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของพวกเขานั้น เกิดจากปัจจัยหลักคือ “ขบวนการนำพา” กลุ่มใหญ่ที่ประกอบไปด้วยชาวบังคลาเทศ ชาวพม่าที่เป็นมุสลิมในรัฐอาระกัน และชาวมุสลิมในพื้นที่จังหวัดระนอง และจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหาก็ได้ผลโดยทันทีและอยู่ภายใต้อำนาจของกฎหมายไทยคือการทำลาย “ขบวนการนำพา” ในไทยอย่างเด็ดขาด

ประการที่ ๔ สำหรับปัญหาที่ว่าชาวโรฮิงญาเหล่านี้เกี่ยวข้องกับขบวนการก่อการร้ายหรือถูกแสวงประโยชน์ จากกลุ่มก่อการร้ายเพื่อให้ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้หรือไม่นั้น

มีข้อน่าสังเกตอยู่ว่าชาวโรฮิงญาที่จะถูกนำไปใช้ในกิจการดังกล่าว มีรูปแบบการปฏิบัติที่จะต้องได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการก่อการร้ายอย่างดี ดังนั้นการเดินทางโดยเรือเข้าประเทศไทยค่อนข้างไม่ปลอดภัยและเสี่ยงต่อการสูญเสียชีวิตจากการที่ผ่านการฝึกฝนมาแล้ว จึงเป็นไปได้ว่าชาวโรฮิงญาที่ลักลอบเข้าประเทศไทย ทั้งที่แฝงตนอยู่ในประเทศไทยเพื่อหางาน หรือที่ใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านเพื่อจะเดินทางต่อไปในประเทศมุสลิมอื่นเพื่อกิจการการก่อการร้าย น่าจะไม่ใช้วิธีการลักลอบเข้าเมืองด้วยวิธีการดังกล่าว

ดังนั้น หากทางรัฐบาลไทยยังไม่เร่งรัดในการวางมาตรการและหาแนวทางการแก้ไขปัญหายังเป็นรูปธรรมด้วยความจริงจังและเด็ดขาดแล้ว มีแนวโน้มว่าในปี ๒๕๕๒ นี้ จำนวนชาวโรฮิงญาหลบหนีเข้าเมืองทางทะเลจะมีจำนวนเพิ่มมากยิ่งขึ้น และจะเป็นปัญหาทางด้านสังคมและความมั่นคงของประเทศไทยตามมาอีกปัญหาหนึ่งในที่สุด นอกเหนือจากปัญหาอื่น ๆ ที่มีมากอยู่แล้ว

อ้างอิงข้อมูลจาก

- <http://www.komchadluek.net>
- <http://www.thairath.co.th>
- <http://www.dailynews.co.th>
- <http://www.isranews.org>
- <http://www.statelessperson.com/www/?q=node/6369>
- http://www.measwatch.org/autopage/show_page.php?t=20&s_id=1370&d_id=1370
- http://thainews.prd.go.th/view.php?m_news_id=255201300215&tb=N255201&news_headline